

Flora- en faunaonderzoek Voorhaven Deest en Winsen

door:
J.P.M. Hovens, R.P.J. Janssen en P. op het Veld

Belfeld, 10 september 2012

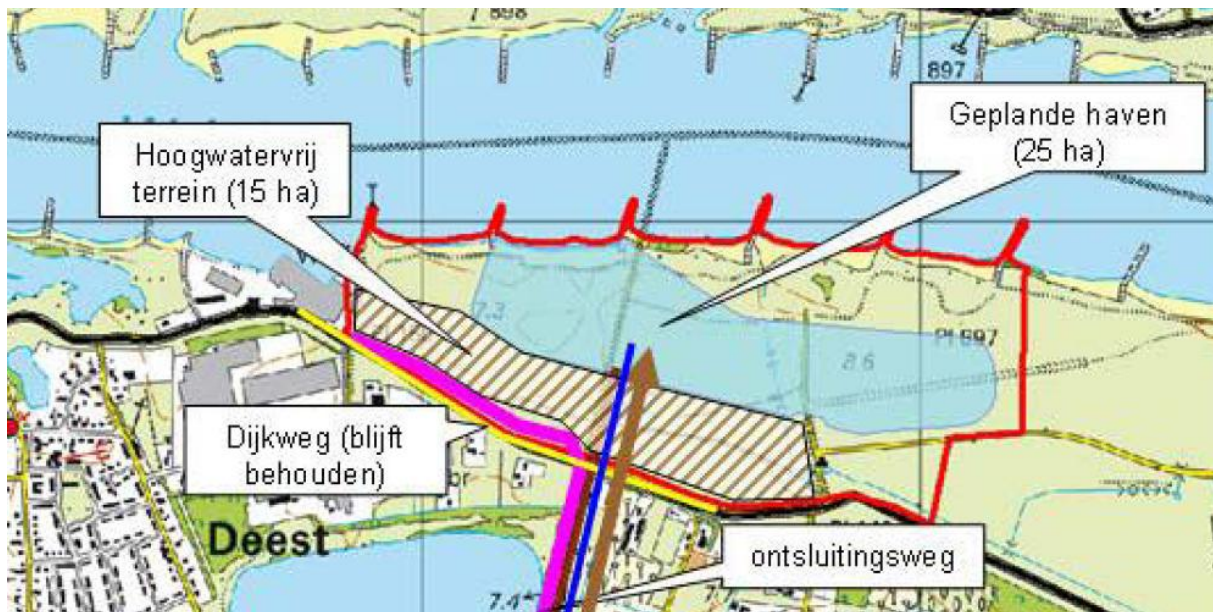
Inleiding

Winruimte Geertjesgolf B.V. wil een voorhaven realiseren voor een zandwin- en herinrichtingsproject te Winsen en heeft Faunaconsult opdracht gegeven daartoe een flora- en faunaonderzoek uit te voeren. De natuurtoets voor deze plannen is al door Haskoning Nederland (2011¹) gemaakt. Het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 1, de voorgestane inrichting in figuur 2.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) en de vindplaats van de beschermde planten (roze = wilde marjolein, wit = gewone vogelmelk, blauw = grote kaardenbol)

¹ Haskoning Nederland BV Water. 2011. Natuurtoets Voorhaven Deest. Inclusief ontsluitingsweg Hoekgraaf. In opdracht van Winruimte Geertjesgolf B.V. Haskoning Nederland BV Water, 's-Hertogenbosch.

Figuur 2. De voorgestane inrichting

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is deels ingericht als akkerland, weiland met schapenbegrazing (deels op de winterdijk, zie figuur 3) en zeer soortenarm productiegrasland. Daarnaast is er een brede strook langs de Waal ingericht als extensief beheerd weiland (deels gelegen op de zomerdijk) met planten als vroegeling, akkerhoornbloem, witte dovenetel, bijvoet, kruipende boterbloem, look-zonder-look, brede ereprijs, stinkende gouwe, kruisdistel, witte munt, gewone vogelmelk, grote kaardenbol, speenkruid, ridderzuring, vogelmuur, pinksterbloem, heermoes, hoornbloem, jacobskruiskruid, duizendblad, margriet, kraailook, hopklaver, vijfvingerkruid, Sint Janskruid, herderstasje, grote brandnetel, riet, hondsdraf, grote weegbree, paardenbloem, boerenwormkruid, heksenmelk en zilverschoon. Op de oever komen enkele wilgen en wat populieren voor.

Tijdens het veldbezoek werden naast algemenere vogels als grauwe gans, rietgors, bosrietzanger, spreeuw, koolmees, Canadese gans, grasmus, groenling, vink en huismus, ook enkele meer bijzondere vogelsoorten waargenomen: spotvogel, groene specht, roodborsttapuit, gele kwikstaart, graspieper, kneu, sprinkhaanrietzanger, grote bonte specht en veldleeuwerik.

Met uitzondering van de spotvogel, werden alle bijzondere vogelsoorten waargenomen in het extensief beheerde weiland langs de Waal. Indicatief voor de bijzonderheid van dit deel van het plangebied is het voorkomen van maar liefst drie broedterritoria van de veldleeuwerik, naast vier broedterritoria van de graspieper, één broedterritorium van de kneu, één broedterritorium van de gele kwikstaart en twee broedterritoria van de roodborsttapuit.

Figuur 3. Een deel van het plangebied wordt door schapen begraaasd

Werkwijze

Faunaconsult heeft het plangebied 's ochtends op 24 april en op 25 mei bezocht, om te zoeken naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Daarnaast zijn de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde plant- en diersoorten. De wateren werden tijdens beide bezoeken bemonsterd met een steeknet van 70 cm breed.

Bevindingen

Zoogdieren

Wegens de afwezigheid van holle bomen, gebouwen en langere lijnvormige beplantingen is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zeer onwaarschijnlijk. Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel werden enkele konijnenschraapjes en konijnenkeutels aangetroffen. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten weer die (mogelijk) een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Vogels

In het plangebied broeden verschillende vogelsoorten. De meer bijzondere daarvan broeden in het extensief beheerde weiland langs de Waal. In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten of nesten van vogelsoorten waarvan Dienst Regelingen (2009b) een omgevingsscan eist waargenomen.

Overige beschermde soorten

Reptielen werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen, ondanks het voor reptielen zeer geschikte weer (ochtendzon). Tijdens het onderzoek werden ook geen amfibieën waargenomen; het is echter waarschijnlijk dat enkele algemeen voorkomende amfibieën het onderzoeksgebied als landhabitat

gebruiken. In het extensief beheerde grasland langs de Waal werden enkele beschermde planten waargenomen: wilde marjolein (1 individu), gewone vogelmelk (1 individu) en twee grote kaardenbollen (zie figuur 1). Tabel 1 geeft de (potentieel) voorkomende beschermde soorten en hun wettelijke beschermingsstatus weer.

Tabel 1. (Potentieel) in het gebied voorkomende beschermde soorten. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Haas (<i>Lepus europeus</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europea</i>)	X		
Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X		
Egel (<i>Erinaceus europeus</i>)	X		
Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X		
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		
Grote kaardenbol (<i>Dipsacus fullonum</i>)	X		
Gewone vogelmelk (<i>Ornithogalum umbellatum</i>)	X		
Wilde marjolein (<i>Oreganum vulgare</i>)		X	

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Conclusies

- In het plangebied bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde zoogdier- of amfibieënsoorten en geen jaarrond beschermde vogelnesten. Ook zijn er geen nesten van vogelsoorten aangetroffen, waarvan Dienst Regelingen (2009²) een omgevingsscan eist.
- Het foerageergebied en de nestlocaties van enkele beschermde vogels zullen door de ingebruikname van het gebied als haven verdwijnen. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied echter voldoende andere foerageergebieden. Om te voorkomen dat er nesten van vogels worden verstoord, is het nodig alle vegetatie buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) te verwijderen. Hiermee wordt schade aan vogelnesten, eieren of jonge vogels voorkomen. Er hoeft voor vogels daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.
- In het plangebied bevinden zich enkele groeiplaatsen van de beschermde grote kaardenbol. Deze groeiplaatsen zullen blijven behouden.
- Door de geplande inrichting zal een groeiplaats van de gewone vogelmelk verdwijnen. Deze soort is beschermd in de beschermingscategorie ‘algemene soorten’. Het lokale voortbestaan van deze soort is gewaarborgd doordat ze algemeen langs de Waal voorkomt. Omdat er voor soorten uit de beschermingscategorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling geldt op grond van ‘AMvB artikel 75’ (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005), hoeft er voor de gewone vogelmelk geen ontheffing te worden aangevraagd.
- Door de geplande inrichting zal een groeiplaats van de wilde marjolein verdwijnen. Deze soort is beschermd en komt op veel plaatsen naast de Waal voor (www.waarneming.nl). Omdat de soort in de Winssense uiterwaarden in het laatste jaar slechts op één plaats is waargenomen, verdient

² Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.

het desondanks aanbeveling de in het plangebied aangetroffen plant in het najaar door een terzake deskundige te laten verplaatsen naar een soortgelijke groeiplaats in het plangebied, waar niet zal worden gewerkt. Omdat deze werkwijze in overeenstemming is met de goedgekeurde ‘Gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen in Leiden’ (Gemeente Leiden, 2005³), hoeft hiervoor geen ontheffing op de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

- In het plangebied bevindt zich een aantal beschermde diersoorten uit de beschermingscategorie ‘algemene soorten’. De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit deze beschermingscategorie van toepassing. Beschermde diersoorten uit deze beschermingscategorie die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en buiten het plangebied worden vrijgelaten.

³ Gemeente Leiden. 2005. Gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen in Leiden. De flora- en faunawet in praktijk. Gemeente Leiden.